

SLOVENSKI NAROD.

Iskaja vsak dan s večer, kimbli nedelje in pramike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 8 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tiste dežele toliko več, kolikor poštnina znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnistvo je v Gospodskih ulicah št. 12.

Upravnistvu naj se blagovolijo posiljati naročila, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Nova doba ponemčevanja in slovensko učiteljstvo.

— V Ljubljani 3. junija.

Da se Slovenci približujemo novemu ponemčevanju, to je dokaj jasno onemu, ki le nekoliko z bistrim očesom pregleduje stvari, ki se vrše v raznih oddelkih javnega življenja, uradniškega in šolskega poslovanja. Prav za prav se novo ponemčevanje utegne goditi le na Kranjskem in Primorskem, kjer je bilo v zadnjem desetletji res nekoliko prenehalo, na Koroškem in Štajerskem se pa le staro nadaljuje, in to v novi obliki. Na Kranjskem bodo skušali člen XIX. osramotiti na ta način, da bodo nemščino uveli kot „innere Amts- und Dienstsprache“, in da bodo veliko kopo uradnih spisovanj uvrstili pod ta oddelek, pa saj to nič novega ne bode, ker so bili že do zdaj malo ali nič odjenjali od principa, da je uradni jezik nemški, vsaj pri političnih gosposkih ne. Pri sodnji je bilo boljše; zato so pa tukaj zopet strune napeli, da je „innere Dienstsprache“ nemška in na to celo — notarje opozorili, naj o „uradnih“ rečeh nemško sodiščem dopisujejo. — V šolskih zadevah je bilo in ni bilo boljše. Nekoliko se je že slovensko uradovalo, zlasti pri nekaterih okrajnih šolskih svetih, ki so bili pa bele vrane med drugimi. Toda tudi na šolskem polju smo opazili, da so se nekateri slovenski pisatelji kot o. kr. šolski nadzorniki poprijeli nemškega uradovanja. Toda na Kranjskem se kljub temu še prebije, tu imamo vsaj vse šolstvo vendar le v slovenskih rokah in naše šole so z malo izjemo prave učilnice, in ne ponemčevalnice, če tudi se v njih za potrebo nemško uči. — Bolj nas skrbe koroške šole, kjer so učitelji že davno našemu narodu hrbet obrnili in kjer hočejo še celo slovenske krajne šolske svete strahovati.

Nove strune nemškovanja so pa na Štajerskem napeli. Tu hočejo zdaj napraviti nove nemške šolske otoke sredi slovenskega morja, sredi slovenskega ljudstva. Da imajo le nemške šole v Mariboru, Ptuj, Celji itd. — že to je krivica, ker so to slovensko-nemška mesta, in bi torej šole po teh mestih morale biti slovensko-nemške. Zda pa se utikajo razni faktorji, skoro po nepotrebnem v šole slovensko-nemške po mestih in trgih, ki so večinoma slovenski. Ker je pa v njih veliko nestrpnih nemškutarjev, dovolile so se jim posebne šole ali pa se jim bodo šole ustanovile. Do zdaj so skupno ta „gneзда“ — ne morem se drugače izraziti — imela z okolico svoje postavno urejene šole, navadno bolj nemške kakor slovenske; skupno so trgi (mesta) z okolico tudi zidali šole, dokaj lepe. — Zda pa najedenkrat hočejo tržani in meščani imeti svoje šole — nemške. Zakaj pa tudi ne? Dežela in šulverajn bosta že plačevala — okolica pa naj si pomaga, kakor hoče in more. Toda s tem bodo bremena davkoplačevalcev silno narasla, ker šulverajn ne bode dal, kolikor obljubi. Pa za toliko šol bode naposled tudi denar pošel Slovincem in tudi Nemcem ter nemškutarjem, čeravno bogate hranilnice nemške šole podpirajo, n. pr. za nemško šolo v Ljutomeru je darovala štajerska hranilnica 3000 gld. Radovedni smo, kdo bode dal novce Brežičanom, ki dobe tudi svojo nemško šolo. Kam jo bodo utaknili? Vsaj pod jedno streho vendar ne bode s slovensko šolo vred.

Pri vsem tem ponemčevanju in nakopičevanju novih krivic nas nekaj tolaži. Če tudi nam razni naši „prijatelji“, med katerimi slavna vlada naša ni zadnja, le z nemškimi šolami svojo prijaznost in

naklonjenost izkazati hočejo, vendar nas to tolaži, da se pglavitni faktor pri šolstvu nam še ni izneveril. Če nam tudi ponujajo in silijo nemške šole, nemških učiteljev nam vendar ne morejo usiliti. Kakor delujejo na sedanjih slovenskih, slovensko-nemških in tudi na čisto nemških šolah, večinoma vrli slovenski učitelji, ki so zvesti svojemu narodu, tako bode to tudi v bodoče, vsaj tako upamo, ker stavimo to upanje na značajnost in složnost vsega slovenskega učiteljstva. Slovensko učiteljstvo je edino, složno in dobro organizovano. Imamo 30 slovenskih učiteljskih društev, ki so združeni v „Zavezo“, katera prireja leto za leto v raznih mestih velike zbornice, pri katerih se navdušnje za svoj važni stan in za prava pedagoška načela, utemeljena v narodnem našem principu. Ta „Zaveza“ ima lepe zbornice že v Ljubljani, Celji, v Trstu in ga ima letos v Kranji — ta binkoštna praznike. Zato opozorjemo slovensko občinstvo, osobito domoljube na Gor-njanskem, da počasté vrtenaše učitelje, naše narodne sodelovalce, pri teh zborih, osobito jutri, vsoboto zvečer, pri koncertu v Čitalnici našega starodavnega slovenskega mesta!

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani, 3. junija.

Razmere na Moravi.

Brnskega škofa dr. Baura ostra ali zaslužna sodba o šulverajnskih šolah vzbudila je v nemških krogih jezo in srd. V Moravskem Krumlovu razžalil je načelnik krajnega šolskega sveta dr. Baura v šoli; pričel vseh otrok. Mestni zastop v Krumlovu pa se ne boji niti konflikta z okolici, katerim hoče prepovedati vsakršne slavnosti škofu v čast. — Češki listi naglašajo z zadoščenjem, da je škof Bauer, ko se je prepiral, da lovi šulverajna za svoje nemške šole češko deco, izrekel tako pogumno svojo obsodbo in to prav v trenutku, ko je vlada štopila tudi javno na stran šulverajnovih patronov.

Volitve za hrvatski sabor.

Tretji volilni dan zmagala je nezavisna srbska stranka v Hartkovih s svojim kandidatom Jovan-čem, urednikom „Srbohrana“. Povsod drugod zmagali so vladni kandidati. Istotako bili so voljeni tudi zadnji volilni dan, včeraj, v vseh štirih okrajih vladni kandidati. Konečni rezultat vseh volitev je torej naslednji: Vladna „narodna stranka“ pridrla je s 77 kandidati, stranka prava ali Starčevićjanci z 8, nezavisna srbska stranka z 2, in jeden izvo-ljenec ne pripada nobeni stranki. Toliko, za danes o volitvah, o katerih nam bode še prilika govoriti obširneje.

Vnanje države.

Rusija in Nemčija.

Govorica, da se snideta o binkošnih ruski car in nemški cesar, se vedno bolj razširja, akopram še se nič gotovega ne ve. Nemški listi sodijo vsi vpel, da je to le poset iz uljudnosti, kateri ne bo nič uplival na politično razmerje med obema država-ma, če prav ne prikrivajo tajne nade, da bode vendarle prouzročilo nekoliko boljše odnose med Rusijo in Nemčijo. — Francoski listi dokazujejo, da je ta poset, če se bo res vršil, le formalen, da ne bo na francosko-rusko zvezo kar nič uplival, in to naglašajo tudi ruski listi, kateri sodijo, da je jedino jamstvo za evropski mir in zadrževanje, nemških, avstrijskih in italijanskih ambicij, prav francosko-ruska zveza.

Italijanska zbornica.

Gledé vinske klavzule v trgovinski pogodbi avstrijsko-italijanski ukrenila je zbornica s 181 proti 63 glasom takošnje uveljavljenje dotične klavzule. Ukrep slove: Vlada se pooblašča, da zniža carino

na uvoz vina za tiste dežele, katere imajo pravico to zahtevati, na 5 frankov 77 centimov od hektolitra. Ta ukrep je prvi korak k temu, da bodo italijanska vina poplavlila naše dežele, nazlic temu, da so mnogi znani poslanci trdili, da Italija ne bo nikdar znižala carine na vino.

Občni zbor „Dramatičnega društva“.

V Ljubljani, dne 21. maja.

(Dalje in konč.)

K poročilu tajnikovemu oglasi se član gospod dr. Star, ter želi vedeti natanko, kako se je društvo pogajalo zaradi nedelj za slovenske predstave. Slovencev je 95% v deželi, torej smo gotovo lojalni, če zahtevamo le primerno malo število dni za slovenske predstave. Nedelje pa si mora na vsak način prihraniti „Dramatično društvo“. Le poglejmo, kako ravna Nemci s Slovenci, mi pa smo tako radodarni proti mali peščici Nemcev. Predlaga, da društvo zahteva vse nedelje zase.

Tajnik g. Trstenjak razjasni, da je „Dramatično društvo“ zahtevalo 3 nedelje, a deželnemu odboru, ki mora amortizirati investirani kapital, se je ozirati na to, da dobi nemškega podjetnika, ki pa zahteva tudi navadno vse dni zase. Zahtevali smo več, nego smo dozdaj dobili, glede praznikov pa stvar še ni dogana. Društvenemu odboru bode postopati odločno.

Potem poroča društveni blagajnik, g. dr. Vošnjak, o računu za preteklo sčesono 1891/92 in omenja pred vsem, da sta ob času njegove bolezn blagajništvo prevzela gg. A. Trstenjak in Fr. Drenik. Denarno stanje je še dovolj ugodno, ker kaže račun prebitka 455 gld. 97 kr., dasi so vsi stroški razun nekaj tiskarniških poravnani. Vseh dohodkov je bilo 9618 gld. 38 kr., med katerimi 3250 gld. deželne in mestne podpore, 3405 gld. 44 kr. dohodek od predstav, za 1200 gld. več, kakor lani, Fr. Kotnikovo volilo 866 gld. 27 kr., udnine 352 gld. itd. Stroškov je bilo 9162 gld. 41 kr.: Režiser in kapelnik 1068 gld. 30 kr. plače igralcem 2711 gld. 18 kr., pevskega zboru 561 gld. 30 kr., druga režija pri predstavah 1551 gld. 94 kr., garderoba 651 gld. 53 kr.; nakupilo se je od cirkusa Sidoli za 200 gld. jako lepih oblek, nadalje za „Mornarji na krovi“ za 130 gld., nagrade pisateljem in tantijeme za kupljene igre in opere 470 gld. 90 kr. itd. Ker se bodo po novih pravilih morali računati potrditi po dveh pregledovalcih, naj ju zbor danes izvoli. Proračun za prihodnjo sčesono v novem gledišči se ne more še sestaviti. Gotovi dohodki so le deželna podpora s 3000 gld., mestna Ljubljanska s 1500 gld., udnine 500 gld. Stroški utegnejo se povzdigniti na 12 do 13 tisoč gld., torej bo moral dohodek vsake predstave vsaj 130 do 140 gld. znašati, kar je pričakovati.

Član g. notar Gogola izreka željo, naj se gleda pridobiti novih podpornih članov. Tajnik Trstenjak razjasni, kaj in s kako majhnim uspehem je storil odbor v tej zadevi. — Član gosp. dr. Te-kavčič želi razjasniti, zakaj se je nakupilo tako dragih oper, kakor „Cavalleria rusticana“ in „Co-drillo“, katerih prva se še ni predstavljala, druga pa ni ugajala. Odbornik g. vitez dr. Bleiweis poudarja, da je treba podati občinstvu novih muzikalnih del, zato je nakupil odbor nove opere. Prva je sicer res draga, a nadejati se je, da se bodo s predstavami poplačali stroški. Tajnik g. Trstenjak omenja, da za nakupno ceno 250 gld. pri „Cavalleria rusticana“ dobil se je poleg pravice predstavljanja ves notni material, katerega prepis bi bil veljal gotovo najmanj 100 do 150 gld., istotako se

je dobilo pri „Codrillu“ za 50 gld. vse note, katerih prepis bi tudi veljal 30 gld., za spevoigro „Teharski plemiči“ pa je domoljubni skladatelj g. dr. B. Ipavec vse potrebno društvu podaril. — Po teh razjasnilih se je poročilo blagajnikovo odobrilo.

Potem bila je volitev odbora, o katere izidu smo že poročali. Pregledovalcema računov sta bila imenovana gg. dr. Stör in M. Zamida, namestnikoma pa gg. J. Zabukovec in G. Pirc.

Gosp. vitez dr. Bleiweis izreka še željo, naj se vzbudi živo zanimanje za oddajo lož in za to, da bodo slovenske predstave dobro obiskane. Le z vsestransko podporo slovenskega gledališča bode društvo moglo častno izvrševati svojo nalogo. Član g. notar Gogola izreka željo, naj društvo vzame oddajo lož samo v roke. Gledé novih članov pa naj vsak pojedin član skuša pridobiti jih. — Član g. Drenik želi, naj se igralni odsek pomnoži in izvrši nasvet dr. Bleiweisa. — Član g. dr. Supan želi, naj se angažuje še tretja pevka za „Cavalleria rusticana“.

Predsednik dr. Tavčar pravi, da vse omejene nasvete bode odbor zmatral kot izražene želje in se ravnal po njih in zaključi potem zborovanje, zahvalivši se še jedenkrat vsem navzočnikom za mnogobrojno udeležbo.

Domače stvari.

— (Našim p. n. naročnikom.) Zaradi poročila izpred porotnega sodišča morali smo danes odložiti poročilo iz državnega zbora, poročilo ob občnem zboru „Narodnega doma“ in drugo, ker nam za vse nedostaje prostora.

— („Narodni Dom“ v Ljubljani.) Včeraj je občni zbor sklenil, da je z zgradbo „Narodnega Doma“ pričeti takoj in društvo naj napravi mestu občini Ljubljanski ponudbo, da kupi njen travnik začetkom Lattermanovega drevoreda, kamor naj se dom postavi. Več v jutrnji številki.

— (Konfiskacija.) Zadnji list „Edinosti“ bil je zaplenjen zaradi članka: „XVIII. redni občni zbor „Edinosti“, političnega društva za Primorsko dne 29. maja 1892.“ Članek obsegal je jako obširno poročilo o tem zanimivem zborovanju, a bil je ves zaplenjen, tako da ni bilo moči prirediti druge izdaje lista. — Včerajšnja „Naša Sloga“ priobčuje le na kratko pregled napominanega zborovanja in konečno piše: „Žalimo što nemožemo obširneje izvesti ob ovoj izvanredno važnoj i zanimivoj skupščini, jer sudbina naše drugarice „Edinosti“, koja bijaše jučer zaplijenjena upravo radi točna izvešća, sili nas, da odustanemo od pogibeljna pokusa.“ — Pač čudni odnosi! Saj je pri zborovanju vendar bil navzočen vladni komisar in če ta ni imel povoda segati javnim govornikom v besedo, potem, mislimo, tudi ni povoda za konfiskacijo.

— (Izlet učencev šole „Glasbene Matice“) privabil je včeraj veliko prijateljev mladine na Drenikov vrh. Učenci in učenke odkorakali so pod vodstvom svojih učiteljev proti drugi uri popoldne proti vrhu, kjer se je kmalo po dohodu pričelo veselo in živahno gibanje. Petje in glasba vajeških zborov vrstila sta se z raznimi igrami, telovadbo in plesom. Posebno veselo je bilo proti večeru, ko je došlo še mnogo roditeljev in tudi prijateljev društva. Najkrasneje vreme pripomoglo je mnogo, da je vladala splošna zadovoljnost. Gospa Drenikova skrbela je, da so bili z mrzlimi jedmi in dobro pičajo postreženi vsi kolikor mogoče.

— (K zborovanju učiteljske „Zaveze“.) Iz Kranja se nam piše: Zaradi vojaške godbe, katera je „Zavezi“ na razpolaganje v soboto, moral se je vsopred nekoliko spremeniti. Slavnostna beseda v proslavo J. A. Komenskega bo že v soboto. Zanimanje za letošnje Zavezino zborovanje je v Kranji in okolici jako veliko. Udeležba pri slavnostni besedi obeta biti ogromna. Stanovanj se je preskrbelo toliko, da bomo prav lahko postregli vsakomur. Za sprejem dragih gostov v soboto ob 5. popoldne delajo se velike priprave.

— (Okrajni učiteljski konferenciji za mesto Ljubljano) se bodeta vršili 30. dan junija v mestni dvorani in sicer ona za slovenske in utrakvistiške šole ob 8. uri dopoldne, ona za nemške šole ob 3. uri popoldne.

— (Toča.) Piše se nam z Vinice pri Črnomlju: Dne 31. maja padala je popoldne ob 2. uri toča v velikosti golobjih jajc v vaseh: Vinica, Podklanec, Sečje Selo, Ogulin, Drenovec in Zilje ter uničila vse poljske pridelke, kakor tudi vinograde. Padala je v omenjenih selih $\frac{1}{4}$ ure pred silnim

viharjem. V nekaterih drugih vaseh je sicer tudi padala, a ni napravila tolike škode, kakor v zgoraj navedenih. Še huje bilo je omostran Kolpe. Isti dan je semenj v Bosiljevu. Ljudstvo, vračajoče se od semnja, prineslo je sabo od toče prebite dežnike, a tudi krvaveče rane na obrazu. Neki Ribničan pripeljal je na Vinico točo, debelo kakor jabolko.

— (Telovadno društvo „Sokol“ v Zagorju) za Savo priredi prvi letošnji popoldanski izlet dne 6. t. m. (binkoštni ponedeljek) na Loke in Kisovc. Društveniki v polni sokolski opravi in z „zastavo“ odkorakajo točno ob 1. uri iz gostilne gospoda Medveda. K obilni vdeležbi vabi najuljudneje odbor.

— (Razpisani službi.) Pri c. kr. poštne uradu v Dovjem v Radovljiškem okraji je razpisano mesto poštarja. Kavcije je položiti 400 gld., letna plača znaša 400 gld. Dalje dobiva poštar uradni pavšale 100 gld., manipulacijske priklade 75 gld. in pavšale 450 gld. za sla za vzdrževanje vsakdanje štirikratne zveze mej pošto na Dovjem in tamošnjim kolodvorom. — Pri c. kr. poštne uradu na Savi v Litijem okraji razpisana je služba poštnega odpravitelja. Kavcije je položiti 200 gld., letno plačilo znaša 150 gld., uradni pavšale 40 gld., poleg tega še pavšale 180 gld. za sla za vzdrževanje dvakratne zveze mej Savo in Savskim kolodvorom. Prošnje za obe službi v 14 dneh pri poštne in brzojavne vodstvu v Trstu.

— („Triglavov“ izlet.) Piše se nam iz Šmarja pri Jelšah: Tukajšnja Čitalnica se kaj marljivo pripravlja, da dostojno, s slovansko gostoljubnostjo sprejme o binkoštnih praznikih izletnike akad. društva „Triglava“. Že pred tednom so izvolili se v to svrhu potrebni odseki. Nadejamo se tudi mnogo gostov iz okolice, da se spet jedenkrat skupno naukušujemo v besedi in pesmi za našo najdražjo svetinjo, za mili nam narod. Opozarjamo še posebno vse častite rodoljube, ki se nameravajo tudi udeležiti banketa v ponedeljek ob 2. uri, naj to blagovolijo javiti Čitalnici vsaj do nedelje. Torej na mnogobrojno svidenje! — Odbor „Čitalnice“.

— (Vabilo na izlet akad. društva „Triglava“ v Gradci s prijaznim sodelovanjem akad. društva „Hrvatska“ dne 6. in 7. junija v Šmarje pri Jelšah. 6. junija. Odhod iz Gradca ob pol 6. ure zjutraj. Prihod v Sv. Jurij ob južni železnici ob 10. uri predp. Po prihodu zajuterk. Ob pol 12. uri odhod iz Sv. Jurja v Šmarje. Prihod v Šmarje ob pol 1. uri popoldne. Ob pol 2. uri banket (kuvert 1 gld.) Ob 7. uri zvečer koncert. Vspored: Pozdrav predsednikov. 1. A. Nedved: „Pevčeva molitev“, moški zbor. 2. M. Bibica: „Venec hrvaških pesnij“, udarja tamburaški zbor. 3. Slavnostni govor, govori g. cand. iur. Silva Domicelj. 4. A. Švab: „Usehli cvet“, osmospev. 5. Dr. G. Ipavic-Švab: a) „Tam za goro“, b) „Mrak“, udarja tamburaški zbor. 6. A. Nedved: „Ljubezen in pomlad“, moški zbor s tenor solom. 7. Mascagni-Nerat: „Intermezzo iz opere: Cavalleria rusticana“, udarja tamburaški zbor. 8. V. Šviglin: „Poputnica kola“, udarja tamburaški zbor. — Po koncertu ples in zabava. Pri plesu avira Šmarska godba. 7. junija. Izlet v okolico. Odhod iz Šmarja čez Grobelno v Gradec ob 4. uri popoldne. Vstopnina k veselici 50 kr., rodbinski listi 1 gld. 50 kr. Za prosto ljudstvo 20 kr. NB: Vabila v oddaljene kraje se ne odpošiljajo.

— (Ormoška posojilnica) imela je koncem majnika prejemkov 89.408 gld. 40 kr. izdatkov pa 83.240 gld. 23 kr.; vložilo se je 25.692 gld. 42 kr., vlog pa izplačalo 18.173 gld. 36 kr.; splošni promet je za 30.988 gld. 3 kr. večji, kakor je bil lani dne 31. majnika.

— (Streliš.) Mej hudim viharjem treščilo je pretekli torek v brzojavne žice Mariborskega brzojavnega urada. Stroji bili so znatno poškodovani.

— (Električna razsvetljava v Celovci.) Te dni došla bodeta na željo mestnega zbora Celovškega in po naročilu koroške deželne vlade dva elektrotehnikarja firme Ganz in Comp. iz Budimpešte v Celovec. Izdelala bodeta potrebne načrte in prevdarke stroškov za napravo električne razsvetljave v Celovci.

— (Nova brzojavna postaja.) Dne 1. t. m. se je v Barkovljah pri Trstu odprla brzojavna postaja z omejeno službo, zvezana s poštne uradom. Za brzojavke med Barkovljami in Tržaškimi brzojavnimi uradi in Opčino se računajo pristojbine po lokalnem tarifu t. j. 1 kr. za besedo. Naj manji znesek je 20 kr.

Zavratni roparski umor agenta Vaclava Stedryja.

V Ljubljani, dne 2. junija.

Zastikanje Cvajerja.

(Dalje.)

Predsed.: Saj ste vendar videli, kaj se je Stedryju zgodilo in to ste tudi povedali materi Amaliji Drachsler. Rekli ste ji: „Udarjen je!“ Sedaj pa pravite, da se niti v sobo niste upali stopiti.

Cvajer: Stanovanje je jako ozko. Mislim sem, da je Stedry kri blaval, zato sem hitel po Amalijo Drachsler.

Predsed.: Ali znano vam je bilo, da so blizu, na pr. v kavarni „pri Slonu“, vedno zdravniki; vojaška in deželna bolnica sta tudi blizu, tam je bilo najprej iskati pomoči.

Cvajer: Na to vse nisem mislil.

Predsed.: Ali ravno to zvrča sum na Vas.

Cvajer: Če prav, vendar tako ni, kakor zatožba trdi. Moja vest je čista, ali le vse se tolmači proti meni.

Predsed.: Ali ste videli obligacije in srečke, katere so ležale na mizi?

Cvajer: Na to nisem gledal.

Predsed.: Ali niste šli v spalno sobo in v kuhinjo Stedryjevega stanovanja.

Cvajer: Ne, obstal sem pri uhodu in takoj šel po Amalijo Drachsler.

Predsed.: Zakaj niste šli po Malinovskega, ki je bil v Doberletovem skladišču.

Cvajer: Na to nisem mislil.

Predsed.: Kaj ste povedali Amaliji Drachsler?

Cvajer: Rekel sem zgolj: Hitro pridite, Stedryju se je nekaj zgodilo.

Predsed.: In kaj se je zgodilo, ko sta prišla v stanovanje umorjenega Stedryja.

Cvajer: Amalija Drachsler spustila je rolete pri oknih in prižgala luč.

Predsed.: Kaj pa ste delali takrat Vi?

Cvajer: Tega se več ne spominjam; poklicati sem hotel Malinovskega.

Predsed.: To ni res! Malinovskega je poklicala Amalija Drachsler.

Cvajer: Ni istina, Malinovski je prišel sam v pisarno.

Predsed.: In zakaj? Ne veste? Zato, ker se je Stedry večkrat kregal s svojo ljubico Drachsler. Zato je le poslušal in potem vstopil.

Cvajer: Drachsler mi je rekla, naj grem iskat hišnikovo ženo.

Predsed.: Ali se je Drachsler slekla, ko je došla.

Cvajer: Ne, imela je na sebi dežni plašč. Jaz sem držal svečo, Malinovski in Drachsler pa sta ogledovala Stedryja.

Predsed.: Prav v blizini stanovanja Stedryjevega stoje tudi redarji. Zakaj niste klicali teh.

Cvajer: Na to niti mislil nisem. Šele po Malinovskem poklicani dr. Illner je vso reč naznačil policiji.

Predsed.: Ali niste nič mislili, zakaj je bil Stedry ubit?

Cvajer: Jaz nisem ničesar mislil.

Predsed.: Drugače pa jako rafinirano mislite. Ni vam padlo na um, da bi mogel kdo umakniti kaj, kar je lastnina Stedryja.

Cvajer: Ne!

Predsed.: Ali niste gledali, je li kdo skrit v stanovanju, morda v omari?

Cvajer: Da, z Malinovskim sva gledala.

Predsed.: Še jedenkrat vas prašam, zakaj niste obvestili policije? Ali niste mislili na roparski umor?

Cvajer: Popolnoma nič!

Predsed.: Ali ste vedeli, da je imel Stedry mnogo gotovega denarja, obligacije in hranilnične knjižice?

Cvajer: Vedel sem za denar, katerega sem mu jaz od naročnikov znašal, a ta denar je imel Stedry shranjen.

Predsed.: Ali ste vedeli, da je Stedryju dal Goliaš 300 gld. denarja za obresti.

Cvajer: Da, ker je postrešček iskal Stedryja z denarjem v pisarni.

Predsed.: Ali je došlo še več denarja meseca decembra 1891?

Cvajer: Došlo je več nakaznic, tako z Vrh-nike 300 gld., nekoliko pa je Stedry sam pobral pri naročnikih.

Predsed.: Ali niste znali, da je imel Stedry nekaj denarja tudi v poštne hranilnici.

Cvajer: Tega nisem vedel.

Predsed.: Ali vam ni Amalija Drachsler povedala, da ima Stedry tudi v kranjski hranilnici denar, in da sme te knjižice vzeti po njegovi smrti. Saj ste to v preiskavi povedali. (Predsednik mu prečita izpoved v preiskavi.)

Cvajer: O tem nič ne vem.

Predsed.: Saj se vam je prebralo in ste podpisali zapisnik.

Cvajer: O tem nič ne vem.

Predsed.: Ali je Amalija Drachsler, ko sta po umoru došla na lice mesta, kaj iskala po Stedryjevem stanovanju.

Cvajer: Ne, niti iskala, niti vzela ni ničesar.

Predsed.: Ali ste šli v spalno sobo in kaj ste tam videli?

Cvajer: Šel sem, a ne sam, nego z Malinovskim. Videl sem pa, da so bile omare deloma odprte.

Predsed.: Ali je bilo to pri Stedryju v navadi.

Cvajer: Da, puščal je odprto isto predalo omare, kjer je imel perilo.

Predsed.: Kakšno je bilo razmerje mej Vami in Stedryjem.

Cvajer: Meni ni Stedry nikdar nič zalega rekel. Samo tedaj, ko je imel neko zapreko s stražnikom južne železnice ob Marije Terezije cesti proti Spodnji Šiški, rekel mi je pač, da sem ga jaz ovadil. A to ni bila ovadba. Prašal me je stražnik južne železnice, ko je šel Stedry mimo, kdo je ta gospod. Rekel sem mu: to je gospod Stedry, ne da bi se briga, zakaj me praša.

Predsed.: Vi ste imeli mnogokrat priliko, da ste v pisarni zakurili, kako ste pripravili drva?

Cvajer: Le v kuhinji sem časih razcepil nekoliko drv.

Predsed.: S čim?

Cvajer: Z malo sekira.

Predsed.: Kje ste pa sekali? Kakšna je bila priprava zato?

Cvajer: Navadno na tlaku, iz opeke narejenem. V kuhinji je bilo sicer tudi tñalo, a popolnoma zastavljeno.

Predsed.: Drachsler pa izpove, da so bile tñale vedno proste, isto tako druga sekira.

Cvajer: Za drugo sekira nikdar vedel nisem.

Predsed.: Ali hodili ste vender skozi kuhinjo?

Cvajer: Da, ali nikdar se nisem briga zato in gledal, ali je v kuhinji še druga sekira.

Predsed.: Stedry je bil pravilno tako ubit, kakor vol in potem še zaklan. Kakšen pa je bil nož, kateri je izginil?

Cvajer: Napravil sem črtež o tem nožu, kakšen je bil; rabil sem ga za radiranje.

Predsed.: Ali tolmačite mi to, da nož, kakor ste ga narisali, se popolnem vjema s smrtonosno rano na vratu Stedryjevem. Kako bi tuj morilec vedel, da najde tam za umor potrebno sekira in še nož.

Cvajer: Tujec seveda ne; le domač človek mogel je to vedeti. Stedry je imel navado, da je razkazoval tujim ljudem svoje stanovanje; saj je bil prej Krušič pri njem za pisarja.

Predsed.: Da, pred leti je mogel vedeti Krušič za vse to, ali kdo je vedel, da je ostalo vse pri starem? Če je tujec umoril Stedryja, gotovo bi bil moral prinesiti s seboj morilno orodje, ne pa šele iskati je v stanovanju Stedryjevem. To je mogel storiti le človek, ki je bil zadnji čas v službi pri njem. Kako na pr. bi tuj človek vedel, kdaj ste vi odšli na železnico?

Cvajer: Prav lahko, kar skozi okno je pogledal.

Predsednik potem razpravlja vprašanje, zakaj je šel Cvajer šteti hlebe sladkorja in pove zatožencu, da je bilo na vratih skladišča zapisano: 200 oddanih, ostane torej še 347. Zadostilo bi bilo vrata odpreti in pogledati.

Cvajer: Bog zna, koliko števil je bilo na vratih zapisano. Stedry pa mi je rekel: štejte, in to sem storiti moral.

Predsed.: Poglejte Cvajer. Stanovanje Stedryjevo leži v kraji, kjer je dovolj ljudi. Tu so fижakerji, uhod v toplice in k Doberletu. Ali mislite, da vam bode kdo verjel, da je zamogel tuj morilec stati tako rekoč na straži.

Cvajer: Prav lahko, kajti pri dr. Mošetu, ki ima poleg pisarno, stoji dostikrat mnogo ljudi.

Predsed.: Ali bi mogel Stedryja umoriti tujec, vedoč, da ni nikogar drugega v pisarni, ker se trdi, da je bil Stedry umorjen, ko je spal.

Cvajer: Prav lahko je to mogoče.

Predsed.: Ta pa ni vedel, da Stedry spi, to je mogel vedeti le človek, ki je bil prej v pisarni.

Cvajer: Čudno je pač, da zaspí kdo mej tem, ko reže kupone. Kdo bo pri takem poslu zaspal?

Predsed.: Čujte! Stedry se je kaj rad kregal, bil je takvzvan „Streithansel“. Kako bi bil on tujca pustil takoj v stanovanje in pisarno svojo, ne da bi ga bil osorno vprašal: Kaj da hoče. Da bi tujec kar tako mogel priti v pisarno, zdi se meni absolutno nemogoče.

Cvajer: Vsa stvar se obrača le proti meni, zgolj zaradi tega, ker sem bil zadnji v službi pri Stedryju.

Predsed.: Zakaj pa ste tako natanko šteli komade sladkorja.

Cvajer: Saj sem že povedal, da se mi je naročilo.

Predsed.: Ni istina! Vi ste hoteli le odstraniti morilno orodje, kakor tudi sledi umora.

Cvajer: To ni res! Štel sem jako natanko, splezal celo na vrh kupa, potem pa, kakor sem že povedal, mudil sem se na stranišču.

Predsed.: Kje pa je kravata, katero ste nosili isti dan?

Cvajer: Pokazal sem jo preiskovalnemu sodniku; bila je mej kravata, katere so vzeli žandarji pri hišni preiskavi.

Predsed.: Slišali boste več prič, da to ni res. Uničili ste kravato, ker so bili na njej glavni krvavi sledovi od umora.

Razpravlja se potem o krvavih madežih na srajci in na ovratniku, in sicer precej tako, kakor je povedano v zatožnici. Ko reče predsednik Cvajerju: „To se je zgodilo pri udarcih na Stedryjevo glavo“, odvrne Cvajer: „Tega pa jaz gotovo nisem storil!“ Predsed. opomni: O tem bodo sodili drugi.

Predsed.: Zakaj ste pa pričeli lagati o zaklanem piščetu?

Cvajer: Ker se mi nič verjelo ni, prišel sem do tega.

Predsed.: Ali resnica, če je, je najboljši zagovor. Zakaj pa ste odtrgali konec srajce?

Cvajer: To srajco nosil je še moj oče, stara je bila gotovo devet let, torej že popolnoma obrabljena. Zato sem konec odtrgal.

Predsed.: Potem pa niste srajce več nositi mogli.

Cvajer: Pač, saj mi je bila itak prevelika v rokavih.

Predsed.: Leopoldina Resnik je izpovedala, da ste imeli dotični dan še gumbe na koncih rokavov.

Cvajer: Tega ni mogla izpovedati.

Predsed.: Kri Vas je poškopila, zato ste šli v skladišče v Parne ulice, da ste odtrgali konce rokavov srajce in omili ovratnik, ki je bil tudi okrvavljen.

Cvajer: Vse se tolmači proti meni.

Predsed.: Stvar je taka, da pada na Vas sum.

Cvajer: To pač vidim.

Prične se sedaj razprava o denarji, najdenem pri Cvajerju. Predsednik naglašá, da je bil Cvajer koncem meseca decembra 1891 brez denarja, da je prosil Malinovskega za posojilo in mu pisal, da se raje ustrelí, kakor da bi prosil pomoči tako odurnega človeka, kakor je Stedry. Navzlic temu pa je naprosil tudi Stedryja za predjem 20 gld., katerega je tudi dobil. Razven tega je delal dolgove pri Klauerju, kupil na upanje najbolj elegantni otroški voz pri Obrezi, zadolžil se pri Korziki, Kavšek, pri Korošču za 25 gld., pri Malinovskem za 20 gld. Predsednik vpraša zatoženca, ali mu je treba delati dolgove, če je imel kaj prihranjenega denarja?

Cvajer: Ti dolgi me niso težili.

Predsed.: Razven tega so vas pa upniki vedno tirjali. Klauer je pisal Stedryju, Korošec poslal je svojo služkinjo, dolžni ste pri Sattnerju, pri Grumnigu, Vodniku, krojaču Grünwaldu, pri gosp. Redangeu, Juvančiču itd. Imeli ste 30 gld. mesečne plače in razen dolgov, tako ogromnih za vas, vzdržavali ste še maitresso Leopoldino Resnik.

Cvajer: Živel sem jako skromno. Povžil sem več krompirja, ko mesa, zato sem kaj prihranil.

Predsed.: Ali pametneje bi bilo živeti pri vaši materi, kateri bi bili tudi pomagali, mesto da ste tekali za vašo maitreso.

Cvajer: Moj Bog, to ni resnično!

Predsed.: Od gospe Marije Favaj, vaše hišne gospodinje, izposodili ste si 5 gld.; še teh niste imeli; nekaj dni potem pa se najde toliko denarja pri vas, kako je to?

Cvajer: Jaz sem mnogokrat tudi gospej Favaj posodil denar. Kar pa je ona meni posodila, sem pošteno vrnil.

Predsed.: V tako veliki denarni stiski ste bili, kako je to, da ste kupili vaši Leopoldini Resnik zlato uro in srebrno jedilno orodje.

Cvajer: Zato, ker sva bila z Leopoldino Resnik skregana in sem se ji hotel tako prikupiti.

Predsed.: Ali Leopoldina Resnik izpove, da ni bila s temi darovi nič zadovoljna, da Vas je karala, kaj zapravljate denar.

Cvajer: To je res, a jaz sem jo želel razveseliti.

Zdaj se prične spet razprava o Cvajevih denarjih; koliko je zaslužil in koliko je utegnil imeti. Cvajer navaja pobrobne račune. Predsednik zapisuje s svinčnikom, kar pripoveduje Cvajer ter konečno izjavi, da se račun ne vjema. Posebno zavrača trditev zatoženca, da si je izposojal denar le zato, da bi imel kredit, kar označi predsednik kot bedarijo. Tudi trditev Cvajerjevo, da je svoji materi pošiljal denar, ovrže predsednik s tem, da je morala ona celo rešiti nekatere zastavljene stvari. Cvajer odgovori, da je bil to jedino le revolver, katerega je materi že prej podaril, potem pa zopet vzel in zastavil. Predsednik vpraša Cvajerja še jedenkrat, zakaj je pri gospej Favaj vzel na posodo 5 gld., če je res imel toliko denarja, kakor pravi, in menjal Stedryju petdesetak.

Cvajer odgovori, da zgolj zaradi tega, da bi njegova ljubica Leopoldina Resnik nič o prihranjenem denarju ne vedela in bi bila bolj štedljiva.

Predsed.: V preiskavi ste tudi povedali, da Vas ni nič strah pobijati teleta.

Cvajer: Res je to. Ko je neki Šimič zaklal tele in se pri tem ranil, rekel sem jaz, da storim to, ne da bi se rane bal.

Predsed.: Vi ste se tudi bahali, da niste nikdar jokali, četudi vas je oče večkrat pretepal.

Cvajer: To pa ni res!

Zagovornik dr. Krisper: Predbaciva se vam, da nečete vedeti nič o drugi sekiri, katere je bila baje v kuhinji Stedryjevega stanovanja. Ali ste tisto kedaj videli?

Cvajer: Casih sem videl jedno, ki je slo-nela pri vratih.

Dr. Krisper: Ali ste kdaj svojo mater podpirali?

Cvajer: Da. S Hrvaškega sem ji poslal denarja nad 50 gld. in mej mojimi pismi najti je potrdila.

Dr. Krisper predlaga, da se da zatožencu prilika pregledati svoje listine in poiskati dotični receptis. Predsednik obljubi, da bode tej želji ustregel.

Dr. Krisper: Od kdaj živite skupno z Vašo ljubico Leopoldino Resnik.

Cvajer: Odkar je povila otroka.

Dr. Krisper: Ali so hodili tudi drugi ljudje v pisarno Stedryjevo.

Cvajer: Da, posebno postreščki in težaki. Bivši postrešček mu je celo stregel, ko je bil Stedry bolan za legarjem.

Državni pravdnik Pajk: To je bilo pa že pred leti.

Obravnava se na to zaustavi ob ¼ na 2. uri popoldne.

Popoldanska obravnava.

Začetek ob ¼ 4. uri.

Predsednik: Sedaj prebralo se bode pismo, katero je hotel Cvajer z Žabjaka iztíhotapiti in katero je namenjeno Martinu Ošabnu. Temu piše 6. aprila 1892.:

„Ker mi je prilika, da ti pošljem „škorpijon“, reci moji materi in ljubi Poldi kar ti povem. Jaz mnogo izvem. „Polda“ lahko veliko stori, če hoče biti pametna, ker dosti izvem od takih, ki pridejo v zaprtijo. Naj govori tudi z dr. Tavčarjem in razjasni mu vse točke, kakor je prav, hvaležen ji bodem gotovo. Stari mož že vé, kje so pisma, in bo povedal zanja. Čakam v veri na Boga da me rešite, drugače moram trpeti, da Bog pomaga. Idite k dr. Tavčarju, da bode svetoval kaj storiti. Nedolžnega Bog ne zapusti in mislim, da ne bom dolgo več v zaporu. Mislim le na mojo revno „Poldo“ pa na mojega „Karleta“, zato sem nespametno izpovedoval pri preiskovalnem sodniku. Bog pa me bode rešil!“

Predsed.: Ali ste to pisali? S tem ste Ošabna nagovarjali, naj druge pouči, kako govoriti pred sodiščem.

Cvajer: Jaz sam ne vem, kaj sem takrat mislil, ko sem to pisal.

Predsednik konstatuje, kaj je v pismah, katere je dal Cvajer Matevža Račič-u, da je nese iz zapora Leopoldini Resnik in v katerih jo prosi, naj se dobro spominja, kaj je bilo ko so šli od Urbančka. V pismu govori, naj ovrže Leopoldina Resnik vse prejšnje izjave, in pravi: „Ali ne veš, ko sem se vlegel v posteljo, da mi je tekla kri iz nosa in da sem se obrisal v srajčni rokav? To izkorišča preiskovalni svetnik zoper mene. Pomisli vender, kaj govoriš. Reci, da zadnjikrat nisi pravo povedala in da si bila preveč razburjena. Nisi mi rekla v ponedeljek, naj ne nosim lepe kravate (kravata je v pismu narisana). Povedal sem vse, kako je bilo pri Stedryju tisti večer, kajti le resnica je bila. Kaj trdiš, da nisem imel zaviranih rokavov. Kakor veš, sem ti povedal, da sem odtrgal manšete. Ko smo šli od Urbančka, vender veš, ljuba Poldi, da sem se useknil in je brizgnilo nekaj krvi na moj ovratnik. To je sedaj poleg krvi od tvojega perila moja nesreča. Kar časniki pišejo, to ni nič res, to se dela le za to, da bi bilo javno mnenje proti meni. Govori torej drugače, kakor si govorila. Mati mi je vse odpustila. Pred letom stisnil sem te prvi-krat na srce in upam gotovo, da te bom spet objel. Povej torej vse, kakor sem ti svetoval. Ako te vprašajo, zakaj nisi prvič tako izpovedala, reci, da nisi mislila, da je take važnosti. Polda reši me, le od tega, da rečeš, da sem pri tebi spal, ko si imela perilo, in da sem krvavel v postelji, odvisno je vse. Ne hodi iz Ljubljane služiti in napravi znamenje z rimsko številko na pismo, ko mi pišeš, da bodem vedel, da si pismo prejela. Draga „muci“, povej tudi, da sem pišče zaklal, potem si moj angelj. Bodi mi zvesta! Pisma ne pokaži nikomur in uniči je, povej tudi, da si zaslužila pri Favaj 15 gld. vsak mesec in plačala zame kosilo. Od tega, da imam nekaj zastavljenih stvari, ničesar ni treba praviti, potem sem rešen. Tudi ni treba povedati, da sem imel kaj več denarja. To ni treba.

Predsed.: Zakaj pa ste rekli, naj ne pove Leopoldina Resnik da imate več denarja!

Cvajer: Zato, ker sem mislil, da tega ni treba vedeti.

Postscriptum slóve: Ljuba Poldi, reši me, drugače bodem na ječo za vse življenje obsojen. Povej še, da mi je brizgnila kri, ko sem zaklal pišče, tudi v obraz in na ovratnik in da si ti te krvave madeže obrisala z mokrim robcem raz mojega levega lica. Tudi Pečaku povej, da nisva piščeta katero sem jaz zaklal, sama jedla, nego da je bil tudi on poleg. Tudi reci, da si mi rekla, naj si kupim novo srajco in da sem ti naročil kupiti tri nove srajce. Listke pa daj Pečaku in Amaliji šele tedaj, če ti obljubita, da bodeta izpovedala, kakor jaz povem. Tudi k dr. Staretu pojdi, naj ti 20 gld. posodi da živiš. K dr. Tavčarju pojdi in vprašaj, kako moraš govoriti. Stori vse, da sinku ohraniš poštenega očeta.“ — Potem našel se je še jeden listek, v katerem prosi Cvajer Leopoldino Resnik, naj pove,

da je zaklal pišče na novi kuhinjski mizi in v ru-
meni skledi.

Tudi materi je pisal dve pismi, v jednom pravi,
da bode prišla njegova nit do konca, ko bode Knap-
pič izrekel svoje mnenje. Mati naj pozabi jezo
na Poldo, pa naj gre k dr. Tavčarju, gleda naj, da
se ne bode kje zablebotala. Knappiča je treba
iskati tajno. Tudi piše Cvajer, materi, naj gre v Re-
galijevo hišo in naj tam zanj govori, da bodo vsi
iz te hiše zanj ugodno govorili. Ljubici Stedryjevi,
Amaliji Drachsler, je pisal Cvajer, naj prekliče iz-
poved, da je vedel za drugo sekuro v Stedryjevem
stanovanju. Naj ne izpoveduje tako bedasto in ga
pomaka še bolj. Tudi naj prekliče ona in njega
mati da je rekel: „Udarjen je Stedry in odstopite
in storite to dokler je čas, da ne bom dalje trpel.“
Če pa nečete, molčite, da sem Vam pisal to pismo,
kajti moja nedolžnost dokazal bom tudi brez Vas.“
— Norbertu Pečaku pa je pisal, naj pove pred so-
diščem, da od novega leta sem ni imel več man-
šetov, da je zaklal pišče in videl, da mu je curk
krvi brizgnil v obraz. Zakaj, bode že Poldi pove-
dala. Tudi naj pove, da je nosil od sobote sem novo
kravato. Molči naj o pismu in reši nedolžnega pri-
jatelja. Tudi Bohincu, uradniku južne železnice, piše,
naj potrdi, kar je rekel, da je bil Cvajer na južni
železnici.

Predsednik: Zakaj ste pisali ta pisma? Da so
prišla v roke tistim, katerim so bila namenjena,
bila bi je zapeljala v krivo izpoved.

Cvajer: Nisem si mogel pomagati drugače.

Dr. Krisper: Ali Vas je vprašal preiskovalni
sodnik, od kod so krvavi sledi?

Cvajer: Rekel sem mu, da od moje krvi
iz nosa in od perila Polde Resnikove, pa mi je
rekel, da se bode vse to dognalo po izvedenci.

Potem šele sem pisal pisma, da se ne bi izpovedal.

Dr. Krisper: Ali ste mogli misliti, da se

bode taka množina pisem mogla iztihotapiti z

žabjaka?

Cvajer: Upal sem, da se posreči.

Dr. Krisper: Nasvetuje, naj se pisma takoj

predlože porotnikom.

Predsednik: Odgovori, da to ni potreba,

zgodilo se bode po končani obravnavi.

Vsled tega izjavi dr. Krisper, da si pridrži

pravico ničnostne pritožbe.

Priča Matevž Račič, 66 let star, iz Iške

Doke, kaznovan zaradi prestopka, je bil 12 dni s

Cvajerm skup v preiskovalnem zaporu. Cvajer mu

je dal pisma, on pa jih je skril v slavnico, ker se

ni upal iztihotapiti jih. Trdil pa je Cvajer zmirom,

da je nedolžen.

Dr. pravd. Pajk: Vi, Cvajer, kje ste imeli

robec, ko ste ga okrvaveli?

Cvajer: Ko smo šli od Urbančka, vseknil

sem se vanj, vsled tega je bil krvav, tudi je nekaj

krvi brizgnilo na ovrtnik.

Dr. pravd. Pajk: V preiskavi ste pa rekli,

da je vsele od perila Leopoldine Resnikove. Tudi

ste rekli, da je ovrtnik kvečjemu zapoten, ne pa

krvav, in da ga niste čistili ali prali. Potem ste

krvavili v zaporu in tam ste si šele v čisti robec

kri brisali in potem šli k preiskovalnemu sodniku

in ste izpovedovali, da je kri od Vašega krvavenja.

Predsednik: konstatuje iz zapisnikov, da je

zatoženec v preiskavi tako izpovedal.

Cvajer pravi, da se je v zaporu, ko je kr-

vavel, obrisal v obrisalko.

Dr. pravd. Pajk: želi, naj se konstatuje, da

je rekel Cvajer, da Leopoldina Resnik ne ve, da bi

se bil Cvajer dne 1. januarja na potu od Urbančka

krvavo vseknil.

Dr. Krisper: k Cvajerju: Ali se Vam je

ovratnik takoj pokazal, ko ste bili zaslišani.

Cvajer: Da.

Porotnik Naglas: Gospod predsednik, pro-

sim, da bi opozorili zatoženca in priče, da glasneje

govore in se glasneje citajo zapisniki, ker se jako

malo sliši.

Prebere se zapisnik o ogledu v Stedryjevem

stanovanju, pokaže se potem fotografija pisarne, ko-

ledar in knjige, katere so oškropljene s Stedryjevo

krvjo. Pove se tudi, kaj se je razven srečk še našlo,

namreč zlata nra z verižico, marke, dopisnice itd.

Stedryjeva maitressa, Amalija Drachsler, je izpove-

dala, da sta bile dve sekire v kuhinji, našla se je

pa le jedna, dasiravno je Stedry strogo gledal na

to, da je bilo vse na svojem mestu. Amalija Drachsler

izjavila je, da je imel Stedry mnogo sovražnikov.

Predsednik: nasvetuje, da se gre do po-

rotniki v bivše Stedryjevo stanovanje, da je ogle-

dajo, čemur državni pravdnik in zagovornik pri-

trdita, na kar se obravnava od 11/7. uri zastavi.

Ogled na lici mesta.

Porotniki ogledali so si natanko vse bivše sta-

novanje Stedryjevo v Grumnikovi hiši. Stanovanje

je bilo pri tleh. Iz veže na levo došlo se je v

pisarnico Stedryjevo, precej temno sobo, od tod

pa v spalnico in v kuhinjo. Iz stanovanja vodila

so tudi druga vrata, in sicer na dvorišče. Grumni-

ko je zaklal pišče na novi kuhinjski mizi in v ru-
meni skledi.
Tudi materi je pisal dve pismi, v jednom pravi,
da bode prišla njegova nit do konca, ko bode Knap-
pič izrekel svoje mnenje. Mati naj pozabi jezo
na Poldo, pa naj gre k dr. Tavčarju, gleda naj, da
se ne bode kje zablebotala. Knappiča je treba
iskati tajno. Tudi piše Cvajer, materi, naj gre v Re-
galijevo hišo in naj tam zanj govori, da bodo vsi
iz te hiše zanj ugodno govorili. Ljubici Stedryjevi,
Amaliji Drachsler, je pisal Cvajer, naj prekliče iz-
poved, da je vedel za drugo sekuro v Stedryjevem
stanovanju. Naj ne izpoveduje tako bedasto in ga
pomaka še bolj. Tudi naj prekliče ona in njega
mati da je rekel: „Udarjen je Stedry in odstopite
in storite to dokler je čas, da ne bom dalje trpel.“
Če pa nečete, molčite, da sem Vam pisal to pismo,
kajti moja nedolžnost dokazal bom tudi brez Vas.“
— Norbertu Pečaku pa je pisal, naj pove pred so-
diščem, da od novega leta sem ni imel več man-
šetov, da je zaklal pišče in videl, da mu je curk
krvi brizgnil v obraz. Zakaj, bode že Poldi pove-
dala. Tudi naj pove, da je nosil od sobote sem novo
kravato. Molči naj o pismu in reši nedolžnega pri-
jatelja. Tudi Bohincu, uradniku južne železnice, piše,
naj potrdi, kar je rekel, da je bil Cvajer na južni
železnici.

Predsednik: Zakaj ste pisali ta pisma? Da so
prišla v roke tistim, katerim so bila namenjena,
bila bi je zapeljala v krivo izpoved.

Cvajer: Nisem si mogel pomagati drugače.

Dr. Krisper: Ali Vas je vprašal preiskovalni
sodnik, od kod so krvavi sledi?

Cvajer: Rekel sem mu, da od moje krvi
iz nosa in od perila Polde Resnikove, pa mi je
rekel, da se bode vse to dognalo po izvedenci.

Potem šele sem pisal pisma, da se ne bi izpovedal.

Dr. Krisper: Ali ste mogli misliti, da se

bode taka množina pisem mogla iztihotapiti z

žabjaka?

Cvajer: Upal sem, da se posreči.

Dr. Krisper: Nasvetuje, naj se pisma takoj

predlože porotnikom.

Predsednik: Odgovori, da to ni potreba,

zgodilo se bode po končani obravnavi.

Vsled tega izjavi dr. Krisper, da si pridrži

pravico ničnostne pritožbe.

Priča Matevž Račič, 66 let star, iz Iške

Doke, kaznovan zaradi prestopka, je bil 12 dni s

Cvajerm skup v preiskovalnem zaporu. Cvajer mu

je dal pisma, on pa jih je skril v slavnico, ker se

ni upal iztihotapiti jih. Trdil pa je Cvajer zmirom,

da je nedolžen.

Dr. pravd. Pajk: Vi, Cvajer, kje ste imeli

robec, ko ste ga okrvaveli?

Cvajer: Ko smo šli od Urbančka, vseknil

sem se vanj, vsled tega je bil krvav, tudi je nekaj

krvi brizgnilo na ovrtnik.

Dr. pravd. Pajk: V preiskavi ste pa rekli,

da je vsele od perila Leopoldine Resnikove. Tudi

ste rekli, da je ovrtnik kvečjemu zapoten, ne pa

krvav, in da ga niste čistili ali prali. Potem ste

krvavili v zaporu in tam ste si šele v čisti robec

kri brisali in potem šli k preiskovalnemu sodniku

in ste izpovedovali, da je kri od Vašega krvavenja.

Predsednik: konstatuje iz zapisnikov, da je

zatoženec v preiskavi tako izpovedal.

Cvajer pravi, da se je v zaporu, ko je kr-

vavel, obrisal v obrisalko.

Dr. pravd. Pajk: želi, naj se konstatuje, da

je rekel Cvajer, da Leopoldina Resnik ne ve, da bi

se bil Cvajer dne 1. januarja na potu od Urbančka

krvavo vseknil.

Dr. Krisper: k Cvajerju: Ali se Vam je

ovratnik takoj pokazal, ko ste bili zaslišani.

Cvajer: Da.

Porotnik Naglas: Gospod predsednik, pro-

sim, da bi opozorili zatoženca in priče, da glasneje

govore in se glasneje citajo zapisniki, ker se jako

malo sliši.

Prebere se zapisnik o ogledu v Stedryjevem

stanovanju, pokaže se potem fotografija pisarne, ko-

ledar in knjige, katere so oškropljene s Stedryjevo

krvjo. Pove se tudi, kaj se je razven srečk še našlo,

namreč zlata nra z verižico, marke, dopisnice itd.

Stedryjeva maitressa, Amalija Drachsler, je izpove-

dala, da sta bile dve sekire v kuhinji, našla se je

pa le jedna, dasiravno je Stedry strogo gledal na

to, da je bilo vse na svojem mestu. Amalija Drachsler

izjavila je, da je imel Stedry mnogo sovražnikov.

Predsednik: nasvetuje, da se gre do po-

rotniki v bivše Stedryjevo stanovanje, da je ogle-

dajo, čemur državni pravdnik in zagovornik pri-

trdita, na kar se obravnava od 11/7. uri zastavi.

Ogled na lici mesta.

Porotniki ogledali so si natanko vse bivše sta-

novanje Stedryjevo v Grumnikovi hiši. Stanovanje

je bilo pri tleh. Iz veže na levo došlo se je v

pisarnico Stedryjevo, precej temno sobo, od tod

pa v spalnico in v kuhinjo. Iz stanovanja vodila

so tudi druga vrata, in sicer na dvorišče. Grumni-

ko je zaklal pišče na novi kuhinjski mizi in v ru-

meni skledi.

Tudi materi je pisal dve pismi, v jednom pravi,

da bode prišla njegova nit do konca, ko bode Knap-

pič izrekel svoje mnenje. Mati naj pozabi jezo

na Poldo, pa naj gre k dr. Tavčarju, gleda naj, da

se ne bode kje zablebotala. Knappiča je treba

iskati tajno. Tudi piše Cvajer, materi, naj gre v Re-

galijevo hišo in naj tam zanj govori, da bodo vsi

iz te hiše zanj ugodno govorili. Ljubici Stedryjevi,

Amaliji Drachsler, je pisal Cvajer, naj prekliče iz-

poved, da je vedel za drugo sekuro v Stedryjevem

stanovanju. Naj ne izpoveduje tako bedasto in ga

pomaka še bolj. Tudi naj prekliče ona in njega

Meteorologično poročilo.

Dan	Čas opa- zovanja	Stanje barometra v mm.	Tem- peratura	Ve- trovi	Nebo	Mo- krina v mm.
2. junija	7. zjutraj	737.4 mm.	15.6° C	sl. svz.	obl.	
	2. popo.	736.5 mm.	25.8° C	sl. zah.	d. jas.	0.00 mm.
	9. zvečer	737.4 mm.	18.2° C	brezv.	jasno	

Srednja temperatura 19.9°, za 2.5° nad normalom.

Izkaz avstro-ogerske banke

31. maja 1892.		Prejšnji teden	
Bankovcev v prometu	398,208.000 gld.	(+)	4,601.000 gld.)
Zaklad v gotovini	244,940.000 "	(—)	209.000 "
Portfelj	142,953.000 "	(+)	3,186.000 "
Lombard	23,273.000 "	(+)	636.000 "
Davka prosta ban-			
kovna rezerva	51,761.000 "	(—)	7,654.000 "

Dunajska borza

dné 3. junija t. l.		včeraj		danes	
Papirna renta	gld.	95.75	—	gld.	95.80
Srebrna renta	gld.	95.50	—	gld.	95.45
Zlata renta	gld.	112.90	—	gld.	113.15
5% marčna renta	gld.	100.95	—	gld.	100.85
Akcije narodne banke	gld.	999.—	—	gld.	996.—
Kreditne akcije	gld.	322.50	—	gld.	322.50
London	gld.	119.30	—	gld.	119.25
Srebro	gld.	—	—	gld.	—
Napol.	gld.	9.48 1/2	—	gld.	9.48 1/2
C. kr. cekini	gld.	5.67	—	gld.	5.67
Nemške marke	gld.	58.45	—	gld.	58.50
4% državne srečke iz l. 1854	gld.	250	—	gld.	141
Državne srečke iz l. 1864	gld.	100	—	gld.	182
Ogerska zlata renta 4%	gld.	110	—	gld.	75
Ogerska papirna renta 5%	gld.	100	—	gld.	65
Dunava reg. srečke 5%	gld.	100	—	gld.	121
Zemlj. ob. avstr. 4 1/2% zlati zast. listi	gld.	116	—	gld.	75
Kreditne srečke	gld.	100	—	gld.	188
Rudolfove srečke	gld.	10	—	gld.	24
Akcije anglo-avstr. banke	gld.	120	—	gld.	155
Tramvaj-drašt. velj.	gld.	170	—	gld.	239

Mlad komi

spreten in dober prodajalec, z dobrimi priporočili, vsprejme
se v prodajalnice za mešanim blagom. — Ponudbe
naj se pošiljajo pod znakom: P. L. 124 na upravnništvo
„Slovenskega Naroda“.

Gostilnica „Pri avstrijskem cesarji“

na Sv. Petra cesti.

Jutri v soboto dné 4. junija

na vrtu „Pri avstrijskem cesarji“

KONCERT

pri katerem sodeluje

domača godba

pod vodstvom g. kapelnika K. Plö-a.

Vrt bode krasno razsvetljen.

Pričetek ob 7 1/2. uri zvečer.

Ustopljiva prosta.

Izvrstna kuhinja, dobra vina, sveže Steinfeldsko
marčno pivo, točna postrežba in poštene cene. — Za obilno
obiskovanje se uljudno priporoča

Ivan Tosti

gostilničar.

Prodaja tovarne.

Poleg železniške postaje Laze ležeče in z

njo po mali železnici zvezano tovarniško po-

stevstvo je na prodaj. Ono obstoji iz glavnega

poslopja, prirejenega v izdelovanje snažilnega prahu

(Putzpulver) z vsemi potrebnimi stroji in s 6 konj-

skih sil močnim parnim strojem, dalje iz poleg

stoječe lope in hiše z lepim stanovanjem v sredi

sadnega vrta in tikajočega se travnika.

Tanj Natanjčnej podatke daje Fran Kotnik

v Vrdu pri Vrhniki.

(639—2)

Tinktura zoper kurja očesa.

Najvarnejše in najboljšo sred-

stvo, da se odpravijo kurja očesa,

zagnanci in žulji. Na kurje oko ali

na zagnanec se skozi 5—6 dni ta

tinktura zjutraj s čopičem, ki je v

steklenici, dobro namaže, ko to

preteče, se vz